

Metodyka redagowania skargi konstytucyjnej

dr Kamil Stępnia
Uniwersytet Warszawski
Szkolenie przeprowadzane dla
Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie
21 lutego 2023 r.

Pojęcie skargi konstytucyjnej i przyjętego w Polsce modelu

Pojęcie skargi konstytucyjnej

- **„to instytucja służąca osobie fizycznej lub osobie prawnej (zarówno prawa cywilnego, jak i publicznego) do ochrony na drodze szczególnego postępowania przed sądem konstytucyjnym przysługujących jej podstawowych praw obywatelskich w przypadku ich naruszenia przez akty organów państwowych albo ich bezczynność)**

- B. Banaszak, Skarga konstytucyjna i jej znaczenie w zakresie praw podstawowych, [w:] Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona, red. L. Wiśniewski, Warszawa 1997 r., s. 175.

Pojęcie skargi konstytucyjnej - różnice

- **Różnice definicyjne: „prawa podstawowe”, „podstawowe prawa obywatelskie”, „ochrona przed naruszeniem przez akty organów państwowych albo wskutek ich bezczynności”, „roszczenie w stosunku do państwa o ochronę jej podstawowych praw”, „swoiste uprawnienie podmiotów praw i wolności konstytucyjnych, polegające na możliwości zwrócenia się do sądu konstytucyjnego o >>zweryfikowanie<< rozstrzygnięć władz publicznych”.**

art. 79 Konstytucji RP

- 1. **Każdy**, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, **na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego** w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, **na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.**
- 2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w **art. 56** (prawo do azylu)

Funkcje i charakter skargi konstytucyjnej

Funkcje skargi konstytucyjnej

Gwarancyjna
(ochronna)

Eliminacyjna

Charakter prawny skargi konstytucyjnej

subsydiarny

nadzwyczajny

brak charakteru actio popularis

koncepcja subiektywnego naruszenia wolności lub praw

skierowany przeciwko normie prawnej (nie akt stosowania prawa lecz przepis)

indywidualny

kontroli konkretnej

dwoisty (ochrona indywidualna i ochrona konstytucji)

Zakres podmiotowy skargi konstytucyjnej

Podmioty legitymowane do wniesienia skargi (zakres podmiotowy)

- **Art. 79 ust. 1 - każdy, czyje konstytucyjne prawa lub wolności zostały naruszone.**
- **Każdy jednak (pomimo szerokiej koncepcji) nie zawsze będzie dowolnym podmiotem.**
- **Aby odnaleźć legitymację podmiotu do wniesienia skargi należy odnieść się do konkretnego prawa podmiotowego wynikającego z konstytucji**

Zakres podmiotowy

- W rozdziale II mamy do czynienia z różnymi podmiotami wolności i praw.
- Niektóre prawa i wolności przysługują, np. wyłącznie osobom fizycznym (np. prawna ochrona życia, prawo do ochrony zdrowia).
- Niektóre są realizowane kolektywnie (np. wolność zgromadzeń).
- Inne przysługują tylko określonym podmiotom (matka, rodzic, obywatel, kobieta, inwalida, inwalida wojenny, dziecko, funkcjonariusz publiczny emeryt, konsument, najemca, małżeństwo, rodzina).
- Zatem można wyróżnić kryteria: o charakterze uniwersalnym, cechy osobistej, pochodzenia etnicznego, płci, światopoglądu, wieku i kondycji zdrowia, roli społecznej i sytuacji prawnej, związku z życiem gospodarczym, instytucji życia społecznego

Zakres podmiotowy

- **Tak sformułowany katalog ma za zadanie podkreślenie szczególnych uprawnień danej części społeczeństwa.**
- **To umożliwia również wyznaczenie poziomu szczególnych gwarancji konstytucyjnych danej grupie.**

Legitymacja osoby fizycznej

- **Może wnieść osoba fizyczna**
- **Obywatel**
- **Osoba niebędąca obywatelem polskim (tutaj odniesienie do poszczególnych praw i wolności)**
- **Niezależnie od obywatelstwa**
- **Bezpaństwowiec**
- **Osoba fizyczna, która jest adresatem danego prawa lub wolności konstytucyjnej**
- **Wyjątek: cudzoziemcy w zakresie prawa azylu lub uzyskania statusu uchodźcy – art. 79 ust. 2 oraz art. 56 Konstytucji RP**

Legitymacja osoby prawnej

- Osoby prawne mogą wnieść skargę konstytucyjną, gdy Konstytucja RP przewiduje ochronę wolności i praw w stosunku do nich.
- Por. postanowienie TK z dnia 21 marca 2000 r., sygn. SK 6/99
- Przykładem takiej wolności może być wolność działalności gospodarczej, prawo do sądu, prawo własności.
- Należy znaleźć odpowiedni związek pomiędzy charakterem podmiotu a charakterem prawa
- Nie wszystkie wolności i prawa przysługują osobie prawnej (np. prawo wyborcze, ochrony zdrowia, nauki)
- Warunkiem wniesienia skargi jest upoważnienie organu statutowego wyrażone w formie uchwały dla podmiotu reprezentującego osobę prawną.

Legitymacja osób prawnych z sektora publicznego

- Podmioty publiczne nie mają zdolności skargowej.
- Pojęcie "każdy nie obejmuje" również jednostek samorządu terytorialnego – te bowiem uczestniczą w sprawowaniu władzy publicznej na podstawie art. 16 ust. 2 oraz 163 Konstytucji RP
- Podmioty wykonujące władztwo publiczne nie mają zdolności do wniesienia skargi (por. wyrok TK z dnia 25 maja 2009, SK 54/08)
- Ochrona sądowa samodzielności samorządu nie obejmuje skargi konstytucyjnej.

Legitymacja osób prawnych z sektora publicznego

- Trybunał jednak dopuścił:
- Ochronę praw majątkowych państwowej osoby prawnej oraz spółki z udziałem Skarbu Państwa
- Rozpoznał skargę Agencji Nieruchomości Rolnych (wyrok TK z 21 marca 2005, sygn. SK 24/04).
- W tym zakresie kluczowe jest wykazanie działaniem spółki np. w obszarze prawa prywatnego.
- Skargę samodzielnego zakładu opieki zdrowotnej
- Związki zawodowe – dopuszczalne w zakresie zakresu ich działania.

Zakres przedmiotowy skargi konstytucyjnej

Zakres przedmiotowy skargi konstytucyjnej

- W skardze konstytucyjnej kwestionujemy normę prawną
- Musi on stanowić podstawę prawną wydanego orzeczenia lub decyzji.
- W skardze zatem niezbędne wykazanie jest związku pomiędzy naruszeniem konstytucyjnych gwarancji a treścią ostatecznego orzeczenia w sprawie.

Przedmiot kontroli – akt normatywny

- **Przepisy muszą stanowić podstawę wydanego ostatecznego orzeczenia lub decyzji, które rozstrzygają o prawach lub wolnościach podmiotu skarżącego**
- **Kwestionować można zarówno przepisy materialne, jak i proceduralne**

Przepisy materialne i proceduralne jako przedmiot zaskarżenia

- **Materialne:** regulujące status jednostek, a jednocześnie którym konstytucja przyznaje określony (i odmiennie uregulowany) status i gwarantuje prawa i wolności
- **Proceduralne:** w zakresie, w którym stosowanie ich wpływa na orzekanie o treści konstytucyjnych praw lub wolności podmiotów prawa
- **Ustrojowe** – co do zasady nie są przedmiotem zaskarżenia

Pojęcie aktu normatywnego – w przedmiocie zaskarżenia

- W związku z interpretacyjnymi wątpliwościami, co do znaczenia określenia „akt normatywny”, TK przyjął, że należy rozumieć je przez pryzmat kryterium materialnego, czyli uznać za akt normatywny każdy akt zawierający normy prawne.
- Akty prawa miejscowego – możliwe pod pewnymi warunkami. Musi mieć charakter generalno-abstrakcyjny, ponadto należy wykazać, że „konkretny przepis tego aktu narusza interes prawny skarżącego w sposób bezpośredni, obiektywny i realny” (Wyrok TK z dnia 1 lipca 2021 r., SK 23/17).
- Nie narusza to postanowień art. 184 Konstytucji RP.

Określenie wzorca przedmiotu kontroli

- **Odnalezienie przepisu, który stanowił podstawę do wydania ostatecznego orzeczenia**
- **Odnalezienie wzorca kontroli konstytucyjności (musi to być publiczne prawo podmiotowe)**
- **Zarzut sprzeczności z Konstytucją konkretnej normy prawnej**
- **Trybunał jest związany granicami skargi**

Orzekanie o przepisach uchylonych

- Orzekanie odnośnie przepisów, które utraciły moc obowiązującą jest możliwe w przypadku, gdy wydanie orzeczenia jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw (art. 40 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym).
- Normy intertemporalne oraz akty stosowania prawa

Orzekanie o przepisach uchylonych - ocena

- TK ocenia czy między daną regulacją a ochroną konstytucyjnych praw i wolności zachodzi związek odpowiadający trzem warunkom:
- 1) Przepis będący przedmiotem oceny zawiera treści normatywne odnoszące się do sfery praw i wolności konstytucyjnych
- 2) czy nie istnieje inny instrument prawny, który mógłby spowodować zmianę sytuacji prawnej ukształtowanej zanim przepis utracił moc obowiązującą
- 3) czy eliminacja przepisu będzie stanowić skuteczny środek przywrócenia ochrony praw, które zostały naruszone
- Por. wyroki TK: SK16/00, P10/01, SK20/01, SK20/03, SK31/04

Skarga na pominięcie ustawodawcze

- Może stanowić przedmiot kontroli konstytucyjności
- Dotyczy sytuacji, gdy prawodawca unormował jakąś dziedzinę stosunków społecznych, ale zrobił to w sposób niepełny.
- Także sytuacji, gdy uchwalony akt normatywny nie posiada norm, bez których jego bytowanie w obszarze prawa budzi wątpliwości.

Rozstrzygnięcia dotyczące pominięcia ustawodawczego

- Brak możliwości wydania wyroku o niekonstytucyjności
- Brak możliwość uzupełnienia normy
- Orzeczenie o zobowiązaniu ustawodawcy do uzupełnienia legislacyjnego
- Orzeczenie interpretacyjne
- ALE: jeżeli w rezultacie stosowania przepis nabrał wartości normatywnej (np. poprzez orzecznictwo SN lub NSA), to TK uznaje, że nie ma konieczności uzupełnienia

Odmienne traktowanie zaniechania ustawodawczego

- Odmienne traktowane jest zaniechanie ustawodawcze
- Niemożliwe jest powołanie się w skardze konstytucyjnej braku uregulowań podjętych przez prawodawcę
- Skarżymy konkretny przepis.
- Rozróżnić należy zaniechanie ustawodawcze (nawet jeżeli konstytucja zobowiązuje do regulacji danej materii) od pominięcia ustawodawczego (regulacji niepełnej)

Wzorce kontroli konstytucyjności

Wzorzec kontroli konstytucyjności - pojęcie

- Wzorzec kontroli konstytucyjności – czyli wskazanie, która wolność lub prawo człowieka zagwarantowane w Konstytucji RP zostało - zdaniem skarżącego naruszone.
- Nie każdy przepis dotyczący praw i wolności człowieka i obywatela nie może być samodzielnym wzorcem kontroli konstytucyjności.
- Wzorcem kontroli konstytucyjności natomiast może być również norma zamieszczona poza rozdziałem II Konstytucji RP.
- Dopuszczalność, o której mowa powyżej może być zrealizowana wtedy, gdy na podstawie danego przepisu można zrekonstruować konstytucyjnie chronioną wolność lub prawo podmiotowe (por. wyrok TK z dnia 26 maja 2009 r., SK 32/07).
- W zakresie skargi konstytucyjnej wzorcem kontroli konstytucyjności nie może być przepis ustawowy lub przepis prawa międzynarodowego.

Wzorce kontroli konstytucyjności

- Aby przepis mógł być zastosowany jako wzorzec kontroli konstytucyjności musi **mieć charakter prawa podmiotowego**
- Oznacza to, że musi precyzyjnie określać adresata, jego sytuację prawną, wartość chronioną.
- Istnieje szereg przepisów, które nie mogą stanowić samodzielnej przesłanki wniesienia skargi konstytucyjnej

Art. 30 Konstytucji w kontekście możliwości powołania jako wzorca kontroli konstytucyjności

- **Art. 30 Konstytucji (zasada ochrony wolności człowieka) – zasada wiodąca**
- **Jedynie prawo niederogowalne.**
- **Jest ono odrębnym prawem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji RP.**
- **Ma natomiast **charakter subsydiarny**.**
- **Może stanowić samodzielny wzorzec kontroli konstytucyjności jedynie wtedy, gdy nie można wywieść naruszonego prawa z innego przepisu Konstytucji RP.**

Wolność człowieka jako publiczne prawo podmiotowe

- Z art. 31 ust. 1 i 2 Konstytucji wynika publiczne prawo podmiotowe do ochrony wolności, więc może ono stanowić samodzielną i wyłączną podstawę skargi konstytucyjnej

Art. 32 zasada równości

- **Nie powinna być** samodzielnym wzorcem kontroli konstytucyjności
- Należy powoływać ją w związku z naruszeniem innych wolności i praw
- Trzeba wskazać wolność lub prawo, które zostało naruszone oraz jaki związek miało to z zasadą równości (por. Postanowienie TK z dnia 24 października 2011 r., sygn. SK 10/01)

Art. 2 – zasada demokratycznego państwa prawnego

- **Nie może stanowić samodzielnego wzorca kontroli konstytucyjności**
- Można powoływać się na nią subsydiarnie
- Należy wskazać związek pomiędzy nią a innymi naruszonymi prawami o charakterze podmiotowym
- Można próbować powołać przy wywodzeniu praw, które nie są wprost wykazane w Konstytucji.

Wyłączenia dot. Wzorca kontroli konstytucyjności

- **Art. 38 - "prawo do życia" – nie jest publicznym prawem podmiotowym – państwo nie jest dysponentem życia człowieka. Ochronie jednak podlega „prawo do ochrony życia” – to jest publicznym prawem podmiotowym**
- **Art. 60 – dostęp do służby publicznej rozumiany w ten sposób, że przysługuje każdej osobie**
- **Art. 65 ust. 4 i 5 – minimalna wysokość wynagrodzenia, polityka zmierzająca do produktywnego zatrudnienia**
- **Art. 66 – prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy**
- **Art. 67 – prawo do zabezpieczenia społecznego rozumiany jako podstawa roszczenia o konkretne świadczenie**
- **Art. 68 ust. 4 i 5 – obowiązek zwalczania chorób**

- **Art. 69 – pomoc osobom niepełnosprawnym**
- **Art. 71 – prawo rodziny do pomocy ze strony państwa – w postaci normy programowej**
- **Art. 74 – bezpieczeństwo ekologiczne i ochrona środowiska - w postaci normy programowej**
- **Art. 75 zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych - w postaci normy programowej**
- **Art. 76 ochrona konsumentów - w postaci normy programowej**
- **Art. 81 Konstytucji RP – ograniczenie ustawowe dochodzenia wskazanych praw**

Wyłączenia wzorców kontroli konstytucyjności

- **Zasady konstytucji**
- **Preambuła**
- **Umowy międzynarodowe (włącznie z Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności)**
- **Wzorcem kontroli nie może być żaden inny akt normatywny, aniżeli konstytucja (por. wyrok z dnia 6 lutego 2002 r., sygn. SK 11/01)**

Wzorce kontroli konstytucyjności

- Przepisy określające prawa człowieka i obywatela w sposób precyzyjny – **publiczne prawa podmiotowe**
- Przepisy, które mogą być pomocniczo wzorcem kontroli konstytucyjności (w połączeniu z prawami podmiotowymi)
- Przepisy mogące być wzorcem kontroli konstytucyjności subsydiarnie (art. 30) – gdy nie możemy wywieść prawa z innego przepisu
- Przepisy, które nie mogą być wzorcem kontroli konstytucyjności.
- Powołanie niedopuszczalnego wzorca kontroli konstytucyjności powoduje wydanie postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu sprawie, a jeśli stwierdzono w toku postępowania, to jest podstawą do umorzenia postępowania.

Związywanie granicami skargi

- **Art. 67 ustawy o TK**
- **Orzeczenie może być wydane wyłącznie w granicach wyznaczonych przez skarżącego**
- **TK bada przepis wyłącznie w części objętej zaskarżeniem**
- **Nie może zatem mieć miejsca sytuacja, w której TK niejako samodzielnie określa przedmiot kontroli, czy zastępuje skarżącego w tym zakresie.**
- **Powyższe dotyczy także sytuacji, w której skarżący ogranicza się do wskazania wyłącznie zaskarżanych przepisów, jednocześnie nie formułując i nie opisując zarzutów.**

Związywanie granicami skargi

- Trybunał uznaje za bezskuteczną zmianę przedmiotu zaskarżenia dokonana w zażaleniu na postanowienie TK o odmowie nadania skardze dalszego biegu.

Odniesienie się do kwestii stosowania prawa

- Trybunał Konstytucyjny nie może dokonywać oceny judykatury oraz praktyki wykładni, która została zastosowana przez władzę sądowniczą.
- Jednakże może oceniać w jaki sposób rozumiany przepis będzie poprawny i jak należy go interpretować – które rozumienie jest zgodne z Konstytucją RP.
- Sposób rozumienia danego przepisu związany z dokonywanym sposobem kontroli konstytucyjności prawa jest integralną częścią wyroku oraz ma moc powszechnie obowiązującą.

Warunki wniesienia skargi konstytucyjnej

Warunki formalne wniesienia skargi konstytucyjnej

- **Wnosi: każdy, kogo prawa i wolności zostały naruszone (z uwzględnieniem wcześniej podanego rozróżnienia dotyczącego podmiotów uprawnionych do wniesienia)**
- **Przymus adwokacko-radcowski, ALE wyjątki: sędzia, prokurator, notariusz profesor albo doktor habilitowany nauk prawnych – we własnym imieniu.**
- **W razie braku możliwości poniesienia kosztów obsługi prawnej – możliwość wniesienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu – do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania skarżącego. Złożenie wniosku wstrzymuje bieg terminu do czasu jego rozpoznania.**

Warunki formalne wniesienia skargi konstytucyjnej

- **Po wyczerpaniu wszystkich zwykłych środków zaskarżenia – termin 3 miesiące – liczony od dnia doręczenia prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.**
- **Skarga jest wolna od opłaty sądowej.**
- **Do skargi dołączamy: wyrok (decyzję lub inne rozstrzygnięcie) dotyczące przepisu potencjalnej niezgodności z konstytucją RP, wyroki i decyzje potwierdzające wyczerpanie drogi prawnej, pełnomocnictwo szczególne.**

Warunki formalne wniesienia skargi konstytucyjnej

- **Liczba egzemplarzy: egzemplarze i ich liczba musi uwzględniać liczbę uczestników postępowania (minimalnie: organ, którego decyzja jest kwestionowana, Prokurator generalny) + 2 egzemplarze do akt.**

Struktura skargi konstytucyjnej

- **1. Komparycja**
- – **miejsce i data sporządzenia**
- - **nazwa skarżącego**
- - **nr PESEL lub nr NIP**
- - **adres skarżącego**
- - **imię i nazwisko pełnomocnika skarżącego**
- - **adres kancelarii oraz numer wpisu na listę**

Struktura skargi konstytucyjnej

- **2. petitum**
- **- określenie przedmiotu kontroli (jaki przepis kwestionujemy, na podstawie którego zostało wydane rozstrzygnięcie)**
- **- wskazanie wzorce kontroli (która wolność lub prawo skarżącego – jego zdaniem – zostało naruszone i w jakim zakresie).**

Struktura skargi konstytucyjnej

- **3. Uzasadnienie skargi konstytucyjnej**
- **Złożone z następujących elementów:**
 - **- przedstawienie stanu faktycznego**
 - **-Uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem**
 - **-Powołanie argumentów i dowodów na poparcie zarzutu**
 - **-Udokumentowanie daty doręczenia prawomocnego wyroku**
 - **-Informacja czy został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia**
- **4. podpis**
- **5. załączniki**

Praktyka skargi konstytucyjnej

Umorzenie – brak staranności, powtórzenie skargi

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, przedmiotem skargi konstytucyjnej może być ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd, lub organ administracji publicznej, orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Według stanowiska Trybunału Konstytucyjnego, podstawą rozpoznania skargi konstytucyjnej nie może być wskazanie przez skarżącego dowolnego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, ale musi to być przepis, który w konkretnej sprawie stanowił podstawę ostatecznego rozstrzygnięcia.

23

3. Przystępując do zbadania skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny zważył najpierw, że w znaczącej części stanowi ona powtórzenie skargi tego samego skarżącego, rozstrzygniętej już przez Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 24 lutego 2021 r. o sygn. SK 90/20 (OTK ZU A/2021, poz. 13). Zarówno *petitum* teraz analizowanej skargi, jak i jej uzasadnienie, naznaczone są brakiem staranności. Zdaje się być on konsekwencją prostego przeniesienia istoty zarzutów (i argumentów użytych dla ich uzasadnienia) mieszczących się w już rozpoznanej przez Trybunał skardze – wniesionej w związku z ostatecznym orzeczeniem sądu powszechnego w sprawie opłaty adwokackiej za pomoc prawną udzieloną z urzędu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym – na grunt skargi, której podstawą stało się ostateczne orzeczenie sądu powszechnego w sprawie wysokości ponoszonej przez Skarb Państwa opłaty na rzecz adwokata z tytułu pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu drugoinstancyjnym. Wskazany wyżej brak staranności, według stanowiska Trybunału, oznacza niewypełnienie przez skarżącego konstytucyjnych i ustawowych warunków merytorycznego rozpoznania skargi – i implikuje konieczność umorzenia postępowania.

24

Umorzenie – akt stosowania prawa

3.2. Zarzuty skarżącego wobec zaskarżonego przepisu, jak wskazano w części I uzasadnienia, koncentrują się nie na niekonstytucyjności art. 328 § 1¹ k.p.c., ale na krytyce uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w K. II Wydział Cywilny Odwoławczy (dalej: sąd) z 25 października 2018 r., w którym sąd ten oddalił apelację skarżącego. Uzasadnieniu temu, sporządzonemu na podstawie zaskarżonego art. 328 § 1¹ k.p.c. w ramach tzw. transkrypcji z ustnego ogłoszenia motywów rozstrzygnięcia, skarżący zarzuca lakoniczność, chaotyczność i niespełnienie wymogów określonych w art. 328 § 1 k.p.c. (poprawnie: art. 328 § 2 k.p.c. w stanie prawnym sprzed 7 listopada 2019 r., obecnie: art. 327¹ k.p.c.), przez co skarżący nie wiedział jak sąd odniósł się do treści zarzutów, jak ocenił stan faktyczny i jakiej wykładni przepisów prawnych dokonał. W konsekwencji – zdaniem skarżącego – nie mógł on skorzystać z przewidzianych w ustawie środków zaskarżenia, w czym upatruje niezgodność art. 328 § 1¹ k.p.c. z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

18

Jak przypomniał ostatnio Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 11 stycznia 2022 r., sygn. SK 137/20, OTK ZU A/2022, poz. 17, zgodnie z treścią art. 79 Konstytucji skarga konstytucyjna może być wniesiona wyłącznie w sprawie zgodności z Konstytucją „ustawy lub innego aktu normatywnego”, z czego wynika, że jej przedmiotem nie może być akt stosowania prawa. Skarga konstytucyjna w polskim systemie prawnym jest zatem zawsze „skargą na przepis”, a nie na jego konkretne, nawet wadliwe, zastosowanie. Do kompetencji Trybunału nie należy zatem ani sprawowanie kontroli sposobu wykładni obowiązujących przepisów, ani prawidłowości ich stosowania lub niestosowania przez sądy orzekające w indywidualnych sprawach. W niniejszym postępowaniu – jak zgodnie podnieśli Prokurator Generalny i Marszałek Sejmu w imieniu Sejmu – skarga konstytucyjna jest w istocie skierowana przeciwko wyrokowi wydanemu w sprawie skarżącego, a nie przeciwko przepisowi, który był podstawą procesową wydania tego wyroku. Jest to więc skarga na akt stosowania prawa, a nie na sam akt prawny. Z tego powodu postępowanie w sprawie zbadania zgodności art. 328 § 1¹ k.p.c. z art. 45 ust. 1 Konstytucji należało umorzyć na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

19

Umorzenie – wadliwa argumentacja

2.2. Skarga konstytucyjna inicjująca hierarchiczną kontrolę norm musi spełniać wymogi określone m.in. w art. 53 ust. 1-2 u.o.t.p.TK. Należy w niej wyraźnie określić zarzut niezgodności z Konstytucją, wskazać przedmiot i wzorce kontroli oraz sformułować uzasadnienie. Na skarżącym spoczywa poprawne wskazanie przepisów oraz ciężar udowodnienia ich niezgodności ze wskazanymi wzorcami konstytucyjnymi. Wymogów tych nie spełniają uwagi nazbyt ogólne, niejasne czy też czynione jedynie na marginesie innych rozważań. Jak konsekwentnie przyjmuje Trybunał, „[c]iężar dowodu spoczywa na podmiocie kwestionującym zgodność ustawy z [K]onstytucją i dopóki nie powoła on konkretnych i przekonywających argumentów prawnych na rzecz swojej tezy, dopóty Trybunał Konstytucyjny uznawać będzie kontrolowane przepisy za konstytucyjne. W przeciwnym razie (...) Trybunał przekształciłby się w organ orzekający z inicjatywy własnej” (orzeczenie z 24 lutego 1997 r., sygn. K 19/96, OTK ZU nr 1/1997, poz. 6; zob. też np. postanowienie TK z 15 października 2009 r., sygn. P 120/08, OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 143).

48

Analizując niniejszą skargę, Trybunał uznał, że zaskarżony w skardze przepis został zastosowany wobec skarżącej, ale powołana w skardze argumentacja nie może być uznana za właściwą w rozumieniu przepisów o postępowaniu przed Trybunałem.

49

2.3. Trybunał odniósł się przede wszystkim do punktu *petitum* skargi, w którym skarżąca zakwestionowała konstytucyjność art. 1a ust. 1 pkt 3 u.p.o.l. w zakresie, w jakim wprowadza obciążenia publiczne w sposób niejasny, nieprecyzyjny i ograniczający prawa podatników do nieopodatkowania przychodu z tytułu sprzedaży własnego majątku po upływie 5 lat od jego nabycia. W skardze wskazano, że powyższy zarzut prowadzi do naruszenia art. 2 w związku z art. 84 i art. 217 Konstytucji (s. 5). W dalszej części uzasadnienia skarżąca nie wskazała jednak, w jaki sposób kwestia wprowadzenia obciążeń publicznych w związku ze sprzedażą własnego majątku dotyczy problemu wskazanego w skardze, tj. przesłanki wyłączenia przedmiotu opodatkowania z kategorii gruntów, budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej za pomocą formuły, że przedmiot opodatkowania „nie jest i nie może być wykorzystywany do prowadzenia tej działalności ze względów technicznych”.

50

Umorzenie – niedopuszczalny wzorzec badania konstytucyjności

6. Umorzenie postępowania w zakresie badania zgodności zaskarżonych przepisów z aktami prawa międzynarodowego. 106

Należy przypomnieć, że z art. 79 ust. 1 Konstytucji wynika, iż skarga konstytucyjna przysługuje tylko w wypadku, gdy zostały naruszone wolności lub prawa określone w Konstytucji. W związku z tym wskazane przez skarżące: 107

a) art. 12 ust. 1 i 2, art. 13 ust. 1, art. 16 ust. 1 i 2, art. 18 ust. 1 oraz art. 19 ust. 1 Konwencji nowojorskiej, 108

b) art. 6, art. 8 oraz art. 14 Konwencji rzymskiej 109

– nie mogą stanowić „bezpośrednich” wzorców kontroli w niniejszej sprawie (zob. m.in.: wyroki TK z 8 czerwca 1999 r., sygn. SK 12/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 96 i 7 maja 2002 r., sygn. SK 20/00, OTK ZU nr 3/A/2002, poz. 29 oraz postanowienia TK z 17 grudnia 2018 r., sygn. Ts 173/17, OTK ZU B/2019, poz. 59 i 27 lutego 2020 r., sygn. Ts 54/19, OTK ZU B/2020, poz. 254). Skoro ustrojodawca nie przewidział możliwości kwestionowania w trybie skargi konstytucyjnej zgodności przepisów aktów normatywnych z aktami prawa międzynarodowego, to – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 uotpTK – należy umorzyć postępowanie w zakresie badania zgodności zaskarżonych przepisów ze wskazanymi regulacjami Konwencji nowojorskiej i Konwencji rzymskiej. 110

Umorzenie – niepoprawny podmiot skarżący

W postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, wszczętym skargą konstytucyjną, możliwe jest wydanie wyroku tylko po spełnieniu przesłanek wymienionych w art. 79 ust. 1 Konstytucji. W szczególności ostateczne orzeczenie sądu lub organu administracji publicznej, wydane na podstawie zaskarżonych w skardze przepisów, musi dotyczyć konstytucyjnych wolności i praw wyłącznie skarżącego. 120

W niniejszej sprawie skargę konstytucyjną złożyły dwie osoby – matka oraz jej córka. Ostateczne orzeczenie sądu, którego wymaga art. 79 ust. 1 Konstytucji, a wskazane w skardze, skierowane jest wyłącznie do skarżącej matki, nakazując jej zapłatę oznaczonej kwoty pieniężnej. Córka jako skarżąca nie spełniła zatem wymagania przedstawienia ostatecznego orzeczenia w sprawie, które rozstrzygałoby o jej konstytucyjnych wolnościach lub prawach, dlatego postępowanie co do niej należało umorzyć. 121

Postępowanie należało umorzyć także wobec skarżącej matki. O ile przedstawiła ona ostateczne orzeczenie sądu, o tyle nawet najbardziej wysublimowana wykładnia nie może podważyć oczywistego stwierdzenia, że wzorce kontroli wskazane w skardze, a przyjęte przez Trybunał w sentencji wyroku, to przepisy, które w jakimkolwiek zakresie nie dotyczą wolności i praw tej skarżącej. Według Trybunału, przedmiot kontroli jest niezgodny z art. 48 ust. 1 zdaniem drugim oraz art. 72 ust. 3 Konstytucji. Pierwszy z wymienionych przepisów stanowi, że prawo rodziców do wychowania dzieci powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Reguła ta stoi zatem wyłącznie na straży wolności i praw dziecka, ograniczając prawo rodziców do jego wychowywania, określone w art. 48 ust. 1 zdaniu pierwszym Konstytucji. Z kolei w myśl drugiego wzorca kontroli, w toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Także ten przepis nie pozostawia wątpliwości, że dotyczy wyłącznie wolności i praw dziecka. 122

Umorzenie – nieprawidłowy zakres zaskarżenia

Sygnatura	SK 3/20
Data wpływu do TK	11 lipca 2018
Data wpływu do STK	15 stycznia 2020
Pochodzi z	<u>Ts 107/18</u>

Podmiot w sprawie

- Prokurator Generalny - uczestnik postępowania
- Sejm Rzeczypospolitej Polskiej - uczestnik postępowania
- Rzecznik Praw Dziecka - uczestnik postępowania

Przedmiot sprawy

▼
Ustawa z dnia 17. 11. 1964r. Kodeks postępowania cywilnego
art. 598(16) par. 1 w zw. z art. 598(15) par. 1

Wzorce

▼
Konstytucja z dnia 2. 04. 1997r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
art. 1
art. 18
art. 2
art. 21 ust. 1
art. 30
art. 31 ust. 1 i 2
art. 32 ust. 1 i 2
art. 33 ust. 1
art. 41 ust. 1
art. 47
art. 48 ust. 1
art. 48 ust. 1 zd. 2
art. 52 ust. 1
art. 7
art. 71 ust. 1
art. 72 ust. 1 i 3
art. 72 ust. 3

▼
Umowa międzynarodowa z dnia 4. 11. 1950r. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności
art. 6, art. 8 ust. 1 i art. 14

▼
Umowa międzynarodowa z dnia 20. 11. 1989r. Konwencja o prawach dziecka
art. 12 ust. 1 i 2, art. 13 ust. 1, art. 16 ust. 1 i 2, art. 18 ust. 1 i art. 19 ust. 1

Umorzenie – zasada powoływania art. 2 Konstytucji RP

2.3.1. Trybunał wielokrotnie wypowiadał się o dopuszczalności powoływania jako wzorca kontroli w skardze konstytucyjnej art. 2 Konstytucji. „[S]zeroki katalog praw i wolności wymienionych w rozdziale II Konstytucji obejmuje i zasadniczo wyczerpuje pojęcie «konstytucyjnych wolności lub praw», o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. W interpretacji przepisów zawartych w tym rozdziale mogą być pomocne zasady ogólne, takie jak zasada demokratycznego państwa prawnego, ale nie one będą stanowiły samoistną podstawę skargi konstytucyjnej. Podstawy takiej należy szukać w konkretnych postanowieniach Konstytucji statuujących określone prawo lub wolność. Artykuł 2 Konstytucji oraz inne przepisy wyrażające zasady ogólne mogą stanowić podstawę do wywodzenia – niewyrażonych w Konstytucji *explicite* – zasad konstytucyjnych działania organów władzy publicznej. Zasady te nie mają jednak charakteru samoistnych praw lub wolności konstytucyjnych o charakterze podmiotowym (zob. wyroki TK z 23 listopada 1998 r., sygn. SK 7/98, OTK ZU nr 7/1998, poz. 114 oraz z 10 lipca 2000 r., sygn. SK 21/99, OTK ZU nr 5/2000, poz. 144, a także postanowienie TK z 18 września 2001 r., sygn. Ts 71/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 239). 38

Mimo to Trybunał nie wyklucza, że w pewnych wypadkach art. 2 Konstytucji może stanowić podstawę skargi konstytucyjnej, choć możliwość tę należy traktować jako wyjątkową i subsydiarną. Po pierwsze, jeżeli skarżący wskaże wywiedzione z art. 2 Konstytucji prawa lub wolności, które wyraźnie nie zostały wysłowione w treści innych przepisów konstytucyjnych, to ten przepis będzie pełnił funkcję samodzielnego wzorca kontroli konstytucyjności prawa (zob. postanowienia z 24 stycznia 2001 r., sygn. Ts 129/00, OTK ZU nr 4/B/2002, poz. 248, z 21 czerwca 2001 r., sygn. Ts 187/00, OTK ZU nr 3/B/2002, poz. 203, z 6 marca 2001 r., sygn. Ts 199/00, OTK ZU nr 4/2001, poz. 107, z 10 sierpnia 2001 r., sygn. Ts 56/01, OTK ZU nr 8/2001, poz. 289 oraz wyrok z 12 grudnia 2001 r., sygn. SK 26/01, OTK ZU nr 8/2001, poz. 258). Po drugie, jeżeli skarżący odwoła się do jednej z zasad wyrażonych w art. 2 Konstytucji dla uzupełnienia lub wzmocnienia argumentacji dotyczącej naruszenia praw i wolności statuowanych w innym przepisie konstytucyjnym, to art. 2 Konstytucji będzie pełnił funkcję pomocniczego wzorca kontroli, występującego w powiązaniu z innym przepisem konstytucyjnym (zob. wyrok z 6 lutego 2002 r., sygn. SK 11/01, OTK ZU nr 1/A/2002, poz. 2)” – (wyrok TK z 28 października 2010 r., sygn. SK 19/09, OTK ZU nr 8 A/2010, poz. 83, podobnie w wyrokach z: 11 marca 2021 r., sygn. SK 9/18, OTK ZU A/2021, poz. 21; 22 lipca 2021 r., sygn. SK 60/19, OTK ZU A/2021, poz. 44). 39

Przykłady skarg konstytucyjnych

Radca prawny, numer [REDACTED]

Poznań, dnia 25 lutego 2021 roku

Trybunał Konstytucyjny
al. Jana Christiana Szucha 12A
00 – 918 Warszawa

Skarżący:

S W

zastępowany przez

Radcę prawnego [REDACTED]

ul. Bukowskiej

60 – 398 Poznań

(pełnomocnik wyznaczony do doręczeń)

Skarga konstytucyjna

Działając w imieniu i na rzecz mojego Mandanta S W , skarżącego w postępowaniu sądowym prowadzonym przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w P pod sygn. akt: oraz uczestnika postępowania prowadzonego przed Naczelnym Sądem Administracyjnym ze skargi kasacyjnej Wójta Gminy T

Umorzenie – nieprawidłowo podany zakres zaskarżenia (brak)

pod sygn. akt: zakończony prawomocnym postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego (doręczonym pełnomocnikowi Skarżącego wraz z uzasadnieniem dnia grudnia 2020 r.) niniejszym na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku¹ oraz art. 53 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym² oraz z powołaniem na załączone pełnomocnictwo, składam skargę konstytucyjną i wnoszę o stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny, że:

- 1) art. 53 § 2b ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi³ w zw. z art. 52 § 2 p.p.s.a. oraz w zw. z art. 37 § 1 i 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴ rozumiane w ten sposób, że warunkiem dopuszczalności skargi do sądu administracyjnego na przewlekłość postępowania prowadzonego na podstawie przepisów k.p.a., jest wniesienie ponaglenia w toku postępowania, którego prowadzenie w sposób przewlekły kwestionuje się w skardze, są niezgodne z art. 2, 31 ust. 3 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Jednocześnie wnoszę o zasądzenie na rzecz Skarżącego zwrot kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

Umorzenie – nieprawidłowo podany zakres zaskarżenia (brak)

UZASADNIENIE

I. Podstawy skargi konstytucyjnej

Niniejsza skarga konstytucyjna została złożona na skutek wydania przez Naczelnny Sąd Administracyjny postanowienia z dnia listopada 2020 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt: , które:

1. narusza prawo do sądu (wynikające z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP),
2. zostało wydane na skutek obowiązywania:
 - a) art. 53 § 2b p.p.s.a. w zw. z art. 52 § 2 p.p.s.a. oraz w zw. z art. 37 § 1 i 3 k.p.a. rozumianego w zaskarżonym orzeczeniu w ten sposób, że warunkiem dopuszczalności skargi do sądu administracyjnego na przewlekłość postępowania prowadzonego na podstawie przepisów k.p.a. jest wniesienie ponaglenia w toku postępowania, którego prowadzenie w sposób przewlekły kwestionuje się w skardze,
3. jest orzeczeniem ostatecznym w myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż zostało ono wydane przez Naczelnny Sąd Administracyjny, na skutek wniesionej przez Wójta Gminy T skargi kasacyjnej, przez co wyczerpany został katalog środków odwoławczych przysługujących uczestnikom tej sprawie,
4. zostało doręczone pełnomocnikowi Skarżącego dnia grudnia 2020 r.,
5. nie zostało zaskarżone na skutek wniesienia przez Skarżącego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Skarga – zakończona wyrokiem

Zaskarżony akt prawny: Art. 77 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece

SKARGA KONSTYTUCYJNA

I.

Przedmiot skargi konstytucyjnej

Działając na mocy udzielonego mi pełnomocnictwa (w załączeniu), na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 46 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym niniejszym wnoszę skargę w sprawie:

- ustalenia niezgodności z Konstytucją art. 77 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jednolity: Dz.U. 2016 r. poz. 790, dalej: ukwh)

Powyższemu przepisowi zarzucam niezgodność z art. 64 Konstytucji poprzez naruszenie konstytucyjnej zasady ochrony prawa do własności i nieusprawiedliwione zróżnicowanie sytuacji osób niebędących dłużnikami osobistymi, a odpowiadających za zobowiązania osób trzecich, w zależności od sposobu zabezpieczenia wierzytelności oraz od zarzutów przysługujących dłużnikowi osobistemu.

W związku z powyższym wnoszę o stwierdzenie, że art. 77 ukwh jest niezgodny z 64 Konstytucji.

Ponadto wnoszę o zasądzenie na rzecz pełnomocnika Skarżącej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu. Jednocześnie oświadczam, że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części.

Skarga – zakończona wyrokiem

II.

Podstawy skargi konstytucyjnej

Wskazuję następujące orzeczenia organów władzy publicznej, z którymi Skarżąca łączy naruszenie przysługujących jej praw lub wolności konstytucyjnych:

1. Wyrok Sądu Okręgowego w B z dnia lipca 2015 r., sygn. akt ,
2. Wyrok Sądu Apelacyjnego w K z dnia lutego 2016 r., sygn. akt .

Wyrokiem z dnia lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny w K oddalił apelację Skarżącej. Wyrok ten jest prawomocny. Oznacza to, iż Skarżąca uzyskała ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji RP i art. 46 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

Podstawą wydania powyższych wyroków był w szczególności art. 77 ukwh, którego niezgodność z Konstytucją skarżąca zarzuca w niniejszej skardze. Przepis ten stanowi:

Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne.

Na podstawie zaskarżonego przepisu sąd pierwszej instancji oddalił powództwo Skarżącej w części, w której domagała się ona pozbawienia wykonalności nakazu zapłaty co do należności głównej wynikającej z umowy kredytu w kwocie zł. Spłata kredytu została zabezpieczona hipoteką zwykłą na nieruchomości będącej własnością osoby trzeciej, to jest Skarżącej. Powództwo Skarżącej zostało oddalone w ww. części, choć wierzytelność zabezpieczona hipoteką przedawniła się. Tym samym Skarżąca jako osoba trzecia jest nadal zobowiązana do spłaty przedmiotowej wierzytelności, mimo upływu terminu przedawnienia.

Zastosowanie zaskarżonego przepisu doprowadziło do naruszenia przysługujących skarżącej praw i wolności określonych w Konstytucji, tj. wynikającego z art. 64 Konstytucji prawa do własności i zasady równej ochrony tego prawa.

Ograniczenia powyższych praw nie znajdują usprawiedliwienia w świetle art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Skarga – zakończona wyrokiem 2

SKARGA KONSTYTUCYJNA

W imieniu Skarżącej G sp. z o.o., powołując się na załączone pełnomocnictwo, na podstawie art. 79 ust. 1 w związku z art. 188 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) oraz art. 64 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym **zaskarżam art. 286¹ ust. 1 pkt. 3, ust. 7 i 8 ustawy – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. 2001 nr 49 poz. 508), dalej zwanej p.w.p. i wnoszę o stwierdzenie, że:**

Od

- 1) **art. 286¹ ust. 1 pkt. 3 p.w.p. jest niezgodny z art. 22 Konstytucji RP w związku z art. 2, art. 31 ust. 3 Konstytucji RP**, przez to, że w sposób nieproporcjonalny ingeruje w wolność działalności gospodarczej podmiotu, w sposób ograniczający możliwość jej prowadzenia, nadmiernie ingerując w tajemnicę przedsiębiorstwa, w związku z zasadami rzetelnej legislacji, określoności przepisów prawa i proporcjonalności,
- 2) **art. 286¹ ust. 1 pkt. 3 i ust. 7 i 8 p.w.p. jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji**, przez to, że narusza prawo do jawnego i sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez sąd, zasadę równości stron postępowania, w związku z zasadą rzetelnej legislacji, określoności przepisów prawa oraz proporcjonalności.

Skarga – zakończona wyrokiem 3

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Działając w imieniu skarżącego – J C , jako pełnomocnik ustanowiony z urzędu na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w S

Wydział Cywilny, sygn. akt: , z dnia czerwca 2019 r. oraz pisma Okręgowej Rady Adwokackiej w Gdańsku z dnia lipca 2019 r. (odebranego przez pełnomocnika w dniu 7 sierpnia 2019 r.), niniejszym wnoszę o stwierdzenie, iż:

- art. 117 § 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2019.1460 t.j.) [dalej: k.p.c.] jest niezgodny z art. 2 Konstytucji, art. 32 Konstytucji oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji, w zakresie w jakim uzależnia ustanowienie pełnomocnika z urzędu od stwierdzenia przez sąd potrzeby ustanowienia takiego pełnomocnika.

- art. 123 § 2 k.p.c. w zw. z art. 117 § 5 k.p.c. jest niezgodny z art. 2 Konstytucji oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji, w zakresie w jakim umożliwia referendarzom sądowym

1

dokonywanie ocen zasadności ustanowienia pełnomocnika z urzędu, a zatem w zakresie w jakim umożliwia referendarzom sądowym dokonywanie ocen charakteru spraw lub stopnia rozeznania stron w mechanizmach procedur sądowych;

- art. 398²³ § 2 zdanie drugie k.p.c. jest niezgodny z art. 2 Konstytucji, art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 78 Konstytucji oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji, w zakresie w jakim orzeczenia referendarzy sądowych w przedmiocie zwolnienia strony od kosztów sądowych lub ustanowienia dla niej pełnomocnika z urzędu uznaje za orzeczenie sądu wydane w I instancji i w zakresie w jakim uniemożliwia rozpoznanie sprawy przez sąd zgodnie z zasadą dwuinstancyjności;

Jednocześnie wnoszę o zasądzenie na rzecz pełnomocnika ustanowionego z urzędu kosztów zastępstwa według norm przepisanych, albowiem nie zostały uiszczone w całości, bądź części.

Podstawa prawna umorzenia postępowania

- Art. 59. [Przesłanki umorzenia postępowania]
- 1.
- Trybunał na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania:1)
- na skutek cofnięcia wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej;
- 2)
- **jeżeli wydanie orzeczenia jest niedopuszczalne;**
- 3)
- jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne;
- 4)
- jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał;
- 5)
- w przypadku zakończenia kadencji Sejmu i Senatu, w niezakończonych sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów albo grupy senatorów, o którym mowa w [art. 191 ust. 1 pkt 1](#) Konstytucji.

Rodzaje wyroków TK

- **O zgodności z Konstytucją**
- **O niezgodności z Konstytucją**
- **Wyroki interpretacyjne (konstytucyjność przy założeniu jego danego rozumienia)**
- **Wyroki zakresowe (niepowodujące zmiany brzmienia przepisu, ale zmianę treści normatywnej)**
- **Wyrok przepis „nie jest niezgodny”**

Wznowienie postępowania w wyniku wydania wyroku TK

- **Wznowienie postępowania w przypadku wydania wyroku (art. 190 ust. 4 Konstytucji RP).**
- **Brak automatyzmu.**
- **Wznowienie postępowania w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia TK.**
- **Wyrok TK wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (art. 190 ust. 3).**
- **Co w przypadku odroczenia utraty mocy obowiązującej przez przepis?**
- **Art. 190 ust. 4 jest publicznym prawem podmiotowym.**

Wykorzystanie toposów i argumentacji prawniczej w skardze konstytucyjnej

- Przydatna w momencie tworzenia argumentacji.
- W szczególności przy próbie wywiedzenia prawa, które nie jest *explicite* wyrażone w konstytucji.
- Skarga konstytucyjna jest środkiem powiązaniem z konkretną sytuacją skarżącego, możemy zatem spróbować użyć argumentowania topicznego.

Przykład: racjonalny ustawodawca (prawodawca)

- **Metadyrektywa interpretacyjna**
- **Przyjęcie w procesie wykładni pewnego założenia optymalizacyjnego, zgodnie z którym, prawodawca uchwalając normy prawne, postępuje racjonalnie.**
- **Domniemanie to jest możliwe do obalenia**
- **Niniejsze założenie należy uznać za topos prawniczy, ponieważ nie zostało ono wprost wyrażone w przepisach, jednakże ma silne umocowanie konstytucyjne (w szczególności w art. 2) czy też w zasadach techniki prawodawczej.**
- **Można podnieść, że nieracjonalny prawodawca nie może realizować „zasad prawidłowej >>przyszwoitej<< legislacji.**
- **Czyli nie powinien istnieć w państwie demokratycznym.**

Przykład: argument ze sprawiedliwości społecznej

- **Umocowanie konstytucyjne w art. 2 Konstytucji RP oraz preambule**
- **Jednakże pozwala na odwołanie się do pewnych założeń aksjologicznych, które nie wynikają wprost z przepisów prawa.**
- **Rodowód toposu: Arystoteles w „Etyce nikomachejskiej”**
- **Idealne do zastosowania w kontekście np. praw socjalnych.**

Przykład: Dobro wspólne

- Wynika z Konstytucji – zasada dobra wspólnego (art. 1)
- Nastąpiła pozytywizacja toposu
- Wywodzona już przez Platona, szczególne miejsce społecznej nauki Kościoła.
- Rozwinięty w orzecznictwie
- Jego użycie będzie wiązało z koniecznością odwołania się do zastanego rozumienia toposu (mniejszy luz argumentacyjny).

Wykaz literatury

- **Podstawowa:**
- **L. Bagińska, Skarga konstytucyjna, Warszawa 2010.**
- **M. Kłopocka-Jasińska, Skarga konstytucyjna na orzeczenie sądu. Model możliwy do zastosowania w Polsce, Warszawa 2020.**
- **L. Jamróż, Skarga konstytucyjna. Wstępne rozpoznanie, Białystok 2011.**
- **Dodatkowa:**
- **M. Zubik, Prawo konstytucyjne współczesnej Polski, Warszawa 2022.**
- **G. Kryszewski, K. Prokop, Aksjologia polskiej konstytucji, Warszawa 2017.**
- **M. Florczak-Wątor, A. Grabowski (red.), Argumenty i rozumowania prawnicze w konstytucyjnym państwie prawa. Komentarz, Kraków 2021.**
- **<https://books.akademicka.pl/publishing/catalog/view/248/776/778>**

Metodyka redagowania skargi konstytucyjnej

dr Kamil Stępnia

E-mail: kamilstepniak@o2.pl